

**OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ****Secțiunea A – Limba și literatura română****Etapa națională****23 aprilie 2019****Clasa a VIII-a**

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

**Se dau următoarele texte:****A.**

Valea se strâmta mereu. Dealurile se apropiu, creșteau, își îndreptau șalele înverzite de păduri, clătinându-se agale ca niște uriași bătrâni ce înfruntă bătrânețea. Someșul fugea printre picioarele lor, rostogolindu-se peste bolovanii din cale, mugind parcă l-ar fi alungat o arătare spăimântătoare.

Trenul sufla din ce în ce mai greu, pârâia din toate încheieturile, trecea mereu de pe un țarm pe celălalt, încercând să-și ușureze suișul. De uruitul roților clocoteau codrii, iar fumul negru, care gălgâia tot mai furtunos din coșul mașinii, se întindea peste copacii speriați, agățându-se prin crengi și acoperind fața soarelui, ca un văl de doliu.

Era atât de groasă căldura în vagoane, că storcea brazde de sudori pe obrajii călătorilor care se înghesuiau resemnați, schimbând foarte rar câte-o vorbă leneșă, uitându-se unii la alții cu ochi istoviți și ferindu-se parcă înadins de lumina ce se legăna în ferestrele murdare și sparte ca de ceva sugrumător... Simțeam cum toropeala dimprejur căuta să mă ispitească, să-mi pipăie inima și să-mi înăbușe bucuria. Acuma însă sufletul meu era în stare să zdrobească orice amenințări. Atât era de plin de speranțe...

După treizeci de ani de zbuciumări deșarte, mă întorceam acolo de unde pornisem în lume. Căutasem fericirea prin toate colțurile pământului și nicăiri n-o găsisem. Nici în zgomotul orașelor, nici în iubirea oamenilor și nici chiar în inima mea. Cu cât o râvneam mai însetat, cu atât ea se ascundea mai adânc. Și viața mă gonea întruna, mă umilea, îmi reteza aripile... Apoi îndrăzneala m-a părăsit. Ochii mei nu mai priveau înainte; înfricoșăți de întunerecul nepătruns, se întorceau tot mai des înapoi. Amintirea mă îmbrățișa înfrigurată, îmi dezvălea clipe care au trăit odinioară, îmbrăcate în vestminte lucitoare, mă ademenea într-o lume uitată, unde viața e un vis și sufletul nu cunoaște durerea...

Îmbulzit într-un colț al compartimentului, îmi venea în fiecare minut să strig în gura mare că trecem pe pământul făgăduinței. Priveliștile îmi spuneau că ne apropiem, îmi zâmbeau ca unui tovarăș pierdut și regăsit. Din când în când, numai câte-o remușcare mă mustra c-am întârziat atâta amar de vreme. Mă feream însă cu blândețea unui păcătos care-și ispășește vina, recunoscând-o. Și sufletul îmi tremura în așteptarea sărutării fericirii.

„Un ceas măcar să retrăiesc farmecul de odinioară o singură clipă!...”

Râpele, stâncile, copacii, chiar soarele, care-mi dogorea cumplit obrajii, mi se păreau mai frumoase. Mă miram cum puteau sta nepăsători ceilalți oameni și-i compătimeam. Buzele mele șopteau mereu „uite, uite”, dar atât de domol, că numai sufletul meu auzea glasul. Îmi dădeam seama că înflăcărarea mea ar putea părea ridicolă celor ce și-au încuiat în geamantane inimile, precum de râs mi s-ar fi părut și mie acum câteva zile omul care ar alerga să găsească fericirea trecută într-un sat pierdut pe Valea Someșului.

Cu cât mă apropiam de Vărarea, cu atât emoția mă copleșea mai mult. Silit să-mi stăpânesc izbucnirile, mă închideam tot mai bine în coaja sufletului meu, ca într-un cuib cald și ferit de primejdiile nimicirii. Pe când trenul suia greu printre coastele sălbatece, gândul meu cobora lin în lumea amintirii. Mă simțeam din ce în ce mai mititel și mai mulțumit. Vremea și locurile se îmbinau într-o ceață trandafirie, în care oamenii și lucrurile apar și dispar ca niște arătări din basme sau ca niște crâmpie de visuri...

Uite Vărarea... Din vârful Măgurii, soarele o privește ca un ochi de foc, ocrotitor. Lumina aurie o mângâie și o leagănă... Șoseaua o taie în două, nesfârșită, iar Someșul o spală ca pe un copil răsfățat... Și totuși, cât e de mare! Nici cu închipuirea n-o poți cuprinde. Dincolo de apă, doar să ieși din sat, și îndată pășești în împărăția zmeilor...

Liviu Rebreanu, *Cuibul visurilor*

**B.** „Trecerea timpului”... Era suficient să se spună „trecerea”. Timpul trece? Sau noi trecem? E ca atunci când pleacă trenul din gară și spui „Uite, casele se mișcă!”, dar, de fapt, ele stau pe loc și tu te miști. Este o dilemă filosofică dacă evenimentele au loc în timp sau dacă timpul este pur și simplu desfășurătorul evenimentelor. [...]

#### **Timpul – văzut cu „ochelarii metaforei”**

Cu ochelarii metaforei vom citi marea varietate de timpuri. Expresia „timpul trece” este o metaforă hidraulică, pentru că imediat ne gândim la asimilarea timpului cu un curs de apă, cu un râu. Ea vine de la Heraclit – *Panta rhei*. („Totul curge”). E o schimbare continuă.

O altă metaforă a timpului: timpul ca zbor al unei păsări – Lamartine: „Timp, suspendă-ți zborul!”.

Părerea mea este că timpul are nevoie de metafore. Fără metaforă, înțelegerea lumii este șchioapă. Și nu e vorba de metafora învățată la școală, de metafora retorică de înfrumusețare, ci de o metaforă cognitivă\* și creatoare. Pentru că atunci când vorbim de metaforele timpului nu ne referim la timp ca la o entitate\* preexistentă. În afara acestor metafore, timpul nu există. [...]

Adevărul este că întreaga tradiție a referirilor la timp în știință, din Antichitate și până azi, s-a aflat sub tirania metaforelor spațiale. Ce este timpul? Este ceea ce ceasurile măsoară. Dar ceasul este spațiu, e vizual.

Deci e suficient să punem întrebarea „În ce ar consta frumusețea trecerii?”. Nu mai e nevoie să adăugăm „timpului”, pentru că deja temporalitatea e acolo. Lucrul acesta e foarte puternic și în vorbirea obișnuită, și în literatură: „to pass away” din engleză, a trece dincolo, a muri, „În marea trecere” (la Lucian Blaga), „Unei trecătoare” (la Baudelaire)... Deci în asta constă minunea trecerii: în faptul că e făcută din clipe. Problema este cum prindem aceste clipe, cum ne bucurăm de ele. [...]

#### **Despre farmecul „trecerii” (timpului)**

În ce constă farmecul trecerii? Să prinzi o clipă magică, să te marcheze, să-ți stăruie în amintire, să cauți să te agăți de ea. Frumusețea trecerii crede că stă în a savura clipa. Cei care ratează în a sesiza frumusețea trecerii se recrutează în primul rând dintre cei care acoperă o coajă de banalitate, de rutină. Cum spunea Walt Whitman, în „Fire de iarbă”: „Fiecare centimetru pătrat este acoperit de o minune, dar trebuie să o vezi, să te apleci asupra ei, să nu lași să se aștearnă rutina, banalitatea peste această minune.

Solomon Marcus, *Despre Frumusețea timpului care trece*, [www.hotnews.ro](http://www.hotnews.ro)

*cognitivă* – care aparține cunoașterii

*entitate* – existență, realitate de sine stătătoare

**Scrie răspunsul pentru fiecare dintre cerințele de mai jos, cu privire la cele două texte.**

#### **SUBIECTUL I – Lectură și redactare**

**50 de puncte**

##### **a. Înțelegerea textului ficțional/nonficțional**

**12 puncte**

1. Prezintă, în 50 – 80 de cuvinte, rolul descrierii în textul A. 6 puncte
2. Comentează, în 50 – 80 de cuvinte, semnificația metaforei pe care Lamartine o atribuie timpului. 6 puncte

##### **b. Scriere despre textul ficțional/nonficțional**

**30 de puncte**

Redactează un text, de 200-350 de cuvinte, în care să prezinți semnificația titlului textului *Cuibul visurilor* de Liviu Rebreanu.

În redactarea compunerii, vei avea în vedere:

- precizarea semnificației titlului textului dat;
- ilustrarea semnificației precizate prin patru secvențe comentate;
- evidențierea relației dintre titlu și mesajul textului;
- adecvarea conținutului la cerință.



**Vei primi 8 puncte pentru redactarea răspunsului la punctul b.** (registru de comunicare, stilul și vocabularul – 2 puncte; coerența textului – 1 punct; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

**Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care textul are minimum 200 de cuvinte.**

**SUBIECTUL al II-lea – Practica rațională și funcțională a limbii** **10 puncte**

Redactează un text, de minimum 150 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre o idee pe care o desprinzi din următoarea secvență: *Fiecare centimetru pătrat este acoperit de o minune, dar trebuie să o vezi, să te apleci asupra ei, să nu lași să se aștearnă rutina, banalitatea peste această minune.*

**SUBIECTUL al III-lea – Elemente de construcție a comunicării** **40 de puncte**

1. Selectează, din enunțul următor, două cuvinte care conțin diftong, un cuvânt cu triftong și un cuvânt cu vocale în hiat, menționându-le: *Dealurile ... creșteau, își îndreptau șalele înverzite de păduri, clătînându-se agale ca niște uriași bătrâni ce înfruntă bătrânețea.* **4 puncte**
2. Explică modul de formare a cuvintelor subliniate în secvența: *Îmi dădeam seama că înflăcărea mea ar putea părea ridicolă celor ce și-au încuiat în geamantane inimile, precum de răs mi s-ar fi părut și mie acum câteva zile omul care ar alerga să găsească fericirea trecută într-un sat pierdut pe Valea Someșului.* **4 puncte**
3. Numește câte un sinonim contextual pentru fiecare dintre cuvintele subliniate în cele două texte: *se strâmta, toropeala, farmecul, cred.* **4 puncte**
4. Scrie patru enunțuri prin care să illustrezi polisemia cuvântului *a arăta*, precizând sensul verbului pentru fiecare enunț. **4 puncte**
5. Motivează rolul semnelor de punctuație din secvența: *Pe când trenul suia greu printre coastele sălbatece, gândul meu cobora lin în lumea amintirii.*, din textul A. **4 puncte**
6. Notează cazul cuvintelor subliniate din secvența: *În ce constă farmecul trecerii? Să prinzi o clipă magică, care să te marcheze, să-ți stăruie în amintire, să cauți să te agăți de ea.* **4 puncte**
7. Precizează gradul de comparație a două adjective din secvențele: *Râpele, stâncile, copacii [...] mi se păreau mai frumoase; Pe când trenul suia greu printre coastele sălbatece, gândul meu cobora lin în lumea amintirii.* **4 puncte**
8. Menționează funcția sintactică a cuvintelor subliniate, precizând partea de vorbire prin care se exprimă: *Ce este timpul? Este ceea ce ceasurile măsoară.* **4 puncte**
9. Transcrie o propoziție subordonată, precizând felul ei și valoarea morfologică a termenului regent: *Cei care ratează în a sesiza frumusețea trecerii se recrutează în primul rând dintre cei care acoperă o coajă de banalitate, de rutină.* **4 puncte**
10. Construiește o frază alcătuită din trei propoziții în care un adverb să fie regent pentru două propoziții subordonate complete indirecte, aflate în raport de coordonare copulativă. **4 puncte**

**Notă! Respectarea, în lucrare, a ordinii cerințelor nu este obligatorie.**